

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMARA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

<p>Megjelenik minden vasárnap egy ívnyi terjedelemben.</p> <p>Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.</p> <p>Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.</p> <p>Kéziratokat nem küldünk vissza.</p>	<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal</p> <p>BUDAPEST,</p> <p>Szentkirályi-utca 28b. sz. a.</p> <p>(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)</p>	<p>A hirdetések Árszabálya:</p> <p>A pályázati hirdetéseknek minden egyes szövege után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.</p> <p>Egyéb hirdetéseknek:</p> <p>egész oldal ... kor. 32.— negyed oldal ... kor. 8.— fél oldal ... • 16.— nyolczad oldal • 4.—</p> <p>A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.</p>
---	--	---

Önsegélyezésünkről.

A legnemesebb érzelem a világon: a szeretet. Ha mindenkinek tudnia kell, hogy a szívtelen-ség lealacsonyít, a szeretet fölemel; a gyűlölet a vérpadig képes hurcolni az ártatlant is, míg az önfeláldozó szeretet életet is adja: akkor ezeket a néptanítónak kell tudnia a legjobban. Annak a tanítónak, ki nemesak a saját, hanem az egész falu jövődjének a kovácsa. Amde midőn a község jövő boldogságát munkálja, mikor az egész falu népét szeretettel öleli keblére, nem szabad megelégednie, hogy a szeretetnek első állomása: saját családjunk. És tudnunk kell, hogy kötelességünket azzal még nem róttuk le, ha a más nap kenyéréről gondoskodunk csak. Nemes előrelátással a jövőről sem szabad megelégednünk, mert nem tudhatja senki, hogy a Gondviselés mikor szólítja el beszédtől. Akkor, midőn már szárnyra keltek fiókái, avagy még csak szárnyaikat bontogatják?! *Beesületes lelkinyugalommal le tudnád-e csukni szemeidet azon tudatban, hogy özvegyed kolduson hagyta, gyermekedét idő előtt kitaszítól saját hanyagságodból az élet forgatagába, hol a züllés útja az ifjú előtt oly kecsesgömbön áll nyitva.* Azért gondoskodjon mindenki idején családjá jövőjéről, boldogságáról, tisztas megélhetéséről. Ma még duzzadó erővel dolgozol az élet küzdő terén, ki tudja, holnap nem kopogtat-e hozzád mint váratlan és elutasíthatatlan vendég: a halál.

Mit tegyen tehát minden magyar katolikus tanító, hogy családjá jövődjé sorsát nemikép megnyihitse? Kivétel nélkül mindenkinek be kell lépni az *Országos Katolikus Tanítói Segélyalap* tagjai sorába. A két korona tagsági díj oly csekély megterhelhetés, hogy e kötelesség alól nem bujhat ki senki elfogadható érvel. Aki nem lép be, nem az alapot károsítja, hanem saját családjá ellen követ el mulasztást, melyet jövőjé nem tehet semmivel. Azonban e

tagság révén nemesak családjá háláját fogja kiérdemelni bárki is, hanem a már régen korhadó kereszt mellett áldást imádkoznak majd a sirja fölött a tanító-árvák. Mert a *Segélyegyesület kezeset kér, de azért sokat nyújt.* Ki tudná megmondani, hogy hány özvegynek, árvának verejtékét, könnyét törölte le gyöngéd szeretettel. Hány elaggott kartársnak nyújtotta gyámolító jobbát, hogy az utolsó kenyérkaréj ne legyen számára olyan száraz. *S munkái között legnagyobb értékkel bíró azon nemes törekvés, mely a szegény árváknak otthont akar biztosítani.*

Walter Gyula dr. praelatus-kanonok, a Segélyalap elnöke, a szép eszme megvalósításáért a legszélesebbkörű mozgalmat indította, már is nagy sikerrel. Az ügybuzgó főpap fáradhatatlan tevékenysége, lankadatlan lelkesedése a legjobb reményekkel kecsegtet, hogy nagyszámú árváinknak mielőbb megszess az első otthona. Sok üdvös eszme merült már föl, melyeket, ha a kartársak megszívlelnek, akkor a Segélyalap negyedszázados jubileumát legörvendetesebben azzal ülnénk meg, hogy árváinknak otthont nyitunk. Ez pedig nem ábrándkép, hanem a megvalósulás felé közeledő ténybeli dolog. Hogy milyen lépésekkel halad előre az ügy, az tőlünk függ. Jön a tél, a pásztorjátékok, színjátékok egy hányadát juttassuk az árvaháznak. Példát mutatott Fejes János kartársunk, hogy a szép szónál tovább is lehet jutni, ki kalapjában a Segélyegyesület közgyűlésén 91 korona 60 fillert gyűjtött. Kontor Elek énektanár, a jeles zeneszerző, zeneműveinek tiszta jövedelme után 56 korona 48 fillert küldött az árvaház javára. Ime, mi tanítók is tehetünk sokat, csak akarni kell.

Az árvaházi bizottság legutolsó tanácskozásán a következő fontosabb határozatokat hozta:

1. Ismételt buzdító felhívást intéz az elnökség a katolikus tanítósághoz újabb és újabb gyűjtések megindítása iránt.

2. A megyés püspöki kar minden egyes tagjához kérő feliratot intéz, hogy a céljukat eset-

leg már nem szolgáló ajtatos alapok egy részét engedje át a katolikus tanítói árvaháznak.

3. A legfelsőbb helyre kérelmet intéz az iránt, hogy a m. kir. kath. vallásalaphól már eddig folyósított 20.000 koronát állandósítsa, esetleg tíz évre terjessze ki.

4. Az esztergomi főkapitálannal tárgyalásokba boesátkozik a főkapitán tulajdonában levő esztergomi szálló megvétele iránt.

Mint láthatják, kedves kartársaink, nemesak a jóakarát van meg, hanem a tettekézség is. A Segélyalap jubileumát rendező bizottság tagjai a legillusztrisabb paedagógusok, kik, ha odaadó, önzetlen lelkesedéssel az even át szakadallanul dolgoznak, buzdítanak, akkor a legszébb ünnepe lehetne az egész Segélyalap történetében a huszonöt esztendő bezárta, ha ugyanis megpyilna az első magyar katolikus tanítói árvaház.

Most pedig minden kartársat felhívunk a munkára, mert az angol böles mondása megszívülésre méltó, hogy: «minden embert érhet bal-eset». Ilyenkor, ha van hova fordulni, sok gondtól, szenvedéstől és nyomortól kimélhetjük meg családunkat. Az árvaház mielőbbi létesítése nemesak égető szüksegt, hanem önmagunk iránti kötelesség. S a ki csak egy-két téglát is hord össze, évtizedeken s tán századokon át az ártatlan gyermeki szívek áldó imájában lesz része. Adja Isten, hogy ebben része legyen minden magyar katolikus tanítónak.

Budapest.

Urbányi József.

A Szent-István-Társulat pártoló tagjainak ezévi jutaléka.

Carlyle mondja valahol, hogy ha a kultura tisztá vizet mennél több esatornán keresztül árasztanak a nép körébe, egy esapásra megszűnőnek a művelődés, gyümölcsöknek el nem sajátíthatásából fakadt oly gyakori és némaságokban annyira megrázó tragédiák s az anyagiában, szellemekben és erkölcsiekben szegény és esenevesz nép siralmas látványa helyett lélekben és testben életérés, egészséges, gazdag és boldog nemzedékben telhetnek gyönyörűségünk. Sok variációban hallottuk már ismételni a híres angol szociológus e tételét, de megáfólni még sohasem. Az igazi kultura terjedése csak áldásos lehet: ez oly igazság, melyet megdönteni hiabavaló fáradozás, érvényesíteni a legiszteletreméltóbb emberi vállalkozás s a legszentebb erkölcsi kötelesség.

Hazai intézményeink között egyetlen sem teljesíti a keresztény erkölestaniaton alapuló népművelést oly intenzíven, öntudatos tervszerűséggel, fáradozhatlanul és eredményesen, mint *Szent-István-Társulat*-unk. Ot évvel ezelőtt egyenesen erre a célra alapította népies pártoló tagsági osztályát, melynek keretében a szegényebb ember által is ily dologra nagy megeröltetés nélkül fordítható esekély 2 korona évi tagdíj fejében mindenképen használható, szívve-lélekre üdvös és élvezetes s a mindennapi életben is hasznos és gyümölcsöző tanításokkal s tudnivalókkal böses könyveket juttat a nép legszélebb rétegeibe. Immar ötödízben jelent meg ez a négy könyvből álló pártoló tagsági illetmény, hogy megjelölt föladatahoz híven terjessze a nép számára is szükséges művelődést, tudást és lelki finomodást.

Az idei tag-jutalékok e rövid ismertetése alkalmával érdemes lesz egy futó pillantással áttekinteni a már

félévtized alatt megjelent illetményesorozatok irányát és kapcsolatát.

A jutalék-könyvek elsője — mint minden évben állandóan — a *Szent-István-Társulat naptára*. A most adott kalendárium a jövő évre szól és teljes joggal fogja megtartani a sajtó által már kezdettől megállapított elnevezést, hogy: ez a legszebb és legtartalmasabb magyar népies naptár. A jelen év eseményeinek katolikus szempontból szemléltő hűséges krónikása, a népnek legtöbbször előforduló dolgaiban igaz tanácsadója, mind ezeken kívül pedig nemesen szórakoztatója és elmésen mulattatója is. A Szent Család poetikus, vonzó képe adja meg az egésznek keresztény családi hangulatát, melyet csak még jobban erősítenek a *Szentseges Átyánk*, X. *Pius aranyünnepéről* s a *Lourdesi, Római, Loretti zárandók-utakról* szóló böseséges közleménye. A szépirodalmi részt *Kincs* István, *Domonkos* István, *Harsányi* Lajos stb. írták, ismeretterjesztő utazási és egyéb leírások pedig *Karácson* Imre dr., *Jesay* Ferenc, *Csepela* Lajos dr., *Galák* Oszvald stb. jeles tollából kerültek ki. Minden dícséretre érdemes a rendkívül gazdag tanácsadó és útbaigazító rész: minő pályára adhatjuk gyermekeinket? a gyümölcsfaterenyésztés áldásai és titka; első segélynyújtás baleseteknél; hogyan hamisítják életmiszerünket? katolikus sajtóegyesület; a katolikus népszövetség; a városi eselednek sorsa; tudnivalók ügyes-bajos dolgunkban; hasznos tudnivalók a szarvasmarhák baleseteinél; budapesti kalauz. Minden egyébtől eltekintve, ezért az utóbbi részért is megérdemli, hogy mennél több vidéki ember kezébe juttassuk.

Uj Kis Tükör cím alatt három esztendő óta évről-évre ismerteti lebilincselő élénkséggel, tréfával fűszerezett előadásokban *Oreges* Kálmán a természetet és tüneményeit. A jelenlegivel immár három füzetre szaporodott munkája megérdemli a *népies Tom-Tit* nevet. Az előadásokban megnyilvánuló egyéniség vonzó, érdekelő karaktere pedig egyenesen eléje helyezi a híres angol gyűjteménynek. Bárkinék is élvezetés és tanulási olvasmány, de különösen ama lelkészeknek és tanítóknak megbecsülhetetlen, akik a szabadtanítás nagy munkájában gyakorlatilag működnek. A fizika köréből huszonkét remekül kidolgozott és korrekt keresztény szellemben fölforgott tételre akadnak itt. A most megjelent harmadik füzet nyole előadása a legujabb technikai vívmányokat ismerteti.

Az idei tagilletmény harmadik része mezőgazdasági tanácsadó s *A Kisgazda Úmutatója* címet viseli. Írója a mindannyiunk által különösen gazdasági munkáiról jól ismert jeles népies író: *Horváth* E. János, aki az első, 1904. évi sorozat *Gyümölcsfaterenyésztés* című kötetét is írta. Eleveisége, elmele, törölmetszett magyarosága miatt az is élvezettel fogja olvasni e könyvecskét, akinek maroknyi gazdasága sincsen; akinek pedig van, az áldani fogja a Szent-István-Társulatot is, a szerzőt is, hogy ilyen igazán nekivaló könyvvel segíti az élet nehéz küzdelmeiben.

A negyedik kötet az idei jutaléknak leggyöngyebb része. A Társulatnak nagy gondja van arra s tervszerűen intézi, hogy évről-évre a vallásos irodalom egy-egy remekművet juttassa a nép kezébe. Így jutott a nép körébe ezelőtt négy évvel: 1. *Ur Jézus Krisztus Négy Evangéliuma és az Apostolok Cselekedetei*; rá egy évre a *Rosty*-féle *Magyar Szentek Leleddái*; tavaly szalézi szent Ferenc világhírű műve: a *Filóca* s az idén *Szentek Elele*. Szükségesebb művet aligha lehetett volna kiadni e nemben. Ez időszakban, mikor minden beületes és tiszteletreméltó tekintélyen keresztülgázolnak s a világ tapsai a szemérmetlen erőszakost, a szelhámos győzöt illetik; valóban aktuális és szükséges fölmutatni a nép szemei előtt amindvégig becsületesek, tiszták, egyszerűek, alázatosak, szerények, de a lelkiekben hatalmasok és erősek ama örökké diadalmas seregét, melyet a *szentek* neve alatt tisztel az anyaszentegyház. Kétszeresen kellett ez a könyv, minthogy a könyvpiacról is már évek óta kifogyott. Azután meg a régebbi *Vogl Máté*-féle 14 koronás ára miatt nehezen tudott a szegényebb néphez férközni. Ez az ujjab, átdolgozott

kiadás magyar. Ara műmiskő könyv előlézi nyozott zentek négy év avult olvadt lne pártoló bárki, es hasz boldog jót ese pártoló És r István-vén vis tis-ti v katolikus termőfő

Kat es ily lönbsé nyai es rületi t ügyelm tászívi megdó nyesü politik saját hitvall segély Közokt évi áptolmán tejeszt Amenn eddige észreé január a róm. segély határo tel nek aszerim adó ar nek ki módoz mondj jon el amenn ény (segély szánt ki, me közter külömb évi m államt

A egyes elsője Az ün Mann lettel.

kiadás mindenképen predestinálva van arra, hogy a magyar ember könyvespolcára könyvszerrel odajusson. Ara miatt a legsze ényebb ember is megszerezheti; a műkönyv nagyságú előbbi kiadáshoz mérve ez újnak *könyven kezelhetősége* a minél többszöri forgatást fogja előidézni. A 350 lapos, egész vászonkötésű, dusan aranyozott könyv az év első három hónapjában előforduló szentek élettörténetét tartalmazza. A *Szentek lete* tehát négy év alatt lesz teljes. A régi kiadásnak jórészt elavult nyelvezete itt gördülékeny, színes magyarsága olvadt át.

Íme nagy vonásokban a Szent-István-Társulat cévi pártolótag-jutaléka. Ennyiből is meggyőződést szerezhet bárki, hogy e jutalékok évről-évre gyarapodnak értékben és használhatóságban, a nép lelki és anyagi ügyére és boldogulására szolgálók s hogy *aki a néppel érintkezik, azt eszelecszik vele, ha a Szent-István-Társulat népies pártoló tagságát terjeszti körében.*

És még egyről meggyőződhetünk: arról, hogy a Szent-István-Társulat a nép művelődésének ügyét igazán szívén viseli, azt áldozatok árán is előmozdítja, a kultúra tisztáztatását a nép köze, azaz a deklamáló katolicizmus porondja helyett a tevékeny katolicizmus termőföldjein munkálkodik. *Wohlmuth Ernő.*

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Kath. iskolák közsegi segellyel fejlesztethetők és ily segély a közsegi lakosokra felekezeti különbség nélkül vetendő ki. *Kivonat a beszercebányai egyházmegye f. évi XIV. számú körleveléből.* A kerületi tanfelügyelő s iskola-igazgató lelkész urak különös figyelmébe ajánlom a német. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr alábbi kijelentését, amely teljesen megdönti a közelmúlt években sokhelyt érvenyesülni kezdett ama téves felfogást, mintha a politikai közsegek az ú. n. felekezeti iskolákat saját forrásaikból nem fejleszthetnék, illetve a hitvallásos jellegű iskolákat az eddiginel nagyobb segélyben nem részesíthetnék. «A m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztertől. — 45.42. szám. — Folyó évi április hó 6-án 1927. szám alatt kelt jelentése esatolmányait idezárva a... róm. kath. felekezeti iskola fejlesztés ügyében következőkről értesitem a bizottságot: Amennyiben K... község a róm. kath. felekezeti iskolát eddigelé is anyagi támogatásban részesített, nem tehető észrevétel az ellen, hogy képviselőtestületének 1906. évi január hó 9-én hozott határozatában foglaltakhoz képest a róm. kath. felek. iskola fejlesztésével járó költségeket segélyképen nyújtja. A fenti számú képviselőtestületi határozat azonban e tekintetben nem hagyható észrevétel nélkül, hogy amidőn az előadói javaslat elfogadtatott, aszerint a fölmerülő költségek az állami egyenes adó arányában csupán a róm. kath. lakosságra vettétnék ki. Igaz ugyan, hogy maga a határozat a kivetés módózatának megállapítását későbbre halasztandónak mondja, de nehogy e tekintetben később félreértés álljon elő, figyelmeztesse a bizottság a közseget, hogy amennyire *nincs akadályja annak, hogy a fentidézett törvény (1868. é. 38. t. c.) 25. §-a alapján a felek. iskolát segélyezze*, épp úgy nincs törvényes alapja, hogy az erre szánt költségeket csupán a róm. kath. lakosságra vesse ki, mert ezen §. alapján nyújtott összeg olyan közsegi közterhet képez, mely a község összes lakóit felekezeti különbség nélkül kell, hogy terhelje. Budapestén, 1908. évi május hó 10-én. A miniszter helyett: *Tóth s. k.* államtitkár. Garamszentkereszt, 1908. szept. 22.

EGYESÜLETI ÉLET.

A magyaróvárvidéki róm. kath. néptanító-egyesület 25 éves jubilaris diszgyűléset f. évi okt. elsején Magyaróvárott a megyeház nagytermében tartotta. Az ünnepély hálaadó istentisztelettel kezdődött, melyet *Manninger Mihály* prépost-plébános tartott nagy segédlettel. A tanítókból összeállított énekkar *Gladich Pál*

magyarkimlei plébános gregoriánstílió ünnepi miséjét adta elő, valamint a «Boldogasszony Anyánk» kezdetű régi Máriaéneket. A templomból a megyeházba vonultak a jubilálók, kiknek sorában dr. *Balás Lajos* egyházmegyei főtanfelügyelőt, az alispánt, a kir. tanfelügyelőt és számos megyei és városi notabilitást láthatunk. A Hymnus éneklése után dr. *Balás Lajos* üdvözlő az egybegyűlteket s világos, meggyőző beszéddel ecsetelte a tanítói hivatás nagy fontosságát s annak szükségességét, hogy egyház és tanításág együtt működjenek a magyar nemzeti állam kiépítésén. Utána *Gruber Károly* lebényi kántortanító, egyleti elnök olvasta fel az egyesület 25 éves történetét s tényekkel bizonyította, hogy így egyesülve a mosonmegyei kath. tanításág egyrészt a nevelés, a magyarosítás, másrészt a tanítók szellemi és anyagi érdekében hatalmas munkát végzett. *Mayer Lipót* tanító nagy hatással előadott alkalmi költeménye után *Erőnyi Károly* mosonszolnoki plébános, egyleti alelnök tartá az ünnepi beszédet. Gyönyörű szavakban fejtette ki, hogy a kath. tanítók fáradságos munka és nehéz küzdelmek közt dolgoznak a magyar kultúra épületén, mint névtelen hősök harcolnak hazáért és egyházért, az ő kezükbe van letéve a jövő, melynek hajnalodását a mi szeretett vezérünk gr. *Apponyi* minisztersége jelenti. «Reményem, úgy mond, hogy ezután sem anyagi érdekek hevitenek, lelkesítenek bennünket, hanem egy dicső, boldog Magyarország eszménye, melyre az idegen népek is bámulva néznek fel.» Végül *Jánossy Gy.* kir. tanfelügyelő nyilatkozott a legnagyobb elismerés hangján az egyesület működéséről. Miután az elnök indítványára a közgyűlés gr. *Apponyi* Albert vallás- és közoktatásügyi minisztert és gr. *Széchenyi* Miklós megyés püspököt táviratilag üdvözölte, a végig lelkes hangulatban lefolyt diszgyűlést a *Szózat* fejezte be. Elmaradásukat sürgőnyileg kimentették s egyúttal igen meleg hangon üdvözölték a közgyűlést: *Ember Károly* lovag, a «Népnevelés» szerkesztője, *Zalka László dr.*, *Tell Anasztáz dr.*, *Pogácsa János* győri kath. tanítóképző tanár és mások. *Salamon Imre*, tanító.

Tanítógyűlés. Az egri főegyházmegyéhez tartozó alsó-hevesi alesperesi kerület tanítók-köre szeptember hó 24-én Hevesen tartotta rendes évi közgyűlést. *Puchlin* Kázmér e. kanonok, alesperes-elnök megnyitó beszédben két ünnepélyes momentumra hívta föl a szép számban összegyűlt tagok figyelmét. Az első a katolikus világ ünnepe, amidőn X. Pius pápa *Osztentsége* 50 éves papságának évfordulóját ünnepli a legtávolibb katolikus nemzet is, buzgón fohászodva, hogy: «Tarts meg Isten szent Atyánkat, Krisztusnak helytartóját!» A második ünnepélyes momentum, amely szökebb körre terjed, az, hogy dr. *Samassa József*, Eger nagynevű bíborok-érseke most ünnepli 80 éves születési évfordulóját. Az egri egyházmegye tanításágának kedves ünnepe a főpásztorának jubileuma. De nemcsak az egri egyházmegyéé, hanem az egész magyar katolikuságé is. «Szívünket hevesebb dobogásba hozza — így szöit beszéde közben — az örömmünnep, kitör szívünkéből a háláérzelem, a jó kíváнат és gyermeki ragaszkodás. A szeretet és hódolat nyilvánítására jegyzőkönyvileg örökítsük meg ez örömmünnepet. Tartsa meg a Mindenható bíboros főpásztorunkat, hogy jövőben, mint eddig, a kath. tanítók igazi Atyja legyen!»... *Szabó István*, kiskörei tanító, «Az iskola és alkoholizmus» című értekezését olvasta föl, amelyben az éppen felszinen forgó kérdést tárgyalta szakszerűen. Utána *Dutkay Dezső* tarnaszentmiklósi tanító «A helyes írás módszertanáról» című dolgozata olvastatott. Emeite a gyűlés fényét és tartalmasságát a kör elnökének, nagyságos *Puchlin* Kázmér tb. kanonok, alesperes-tanfelügyelő úrnak «Szemelvények a kath. népiskolákat érintő törvényekről és új szabályokról» szölo felolvasása. Ebben az új népoktatási törvénynek a kath. iskolákra vonatkozó rendeleteivel foglalkozott. A *kath. Tanügyi Tanács* hatalmas tevékenységének méltatásával kapcsolatban a 100-as *Biztonság* működéséről is megemlékezett. Hisi és várja, hogy a kath. autonómia rendezésével tágabb kört és hatalmas erőt nyerünk a kath. népnevelés további inten-

zivebb fejlesztésére. Szerinte az 1875-iki rendszabályoknak az új viszonyokhoz mért módosítása, a szolgálati pragmatika, a helyettesítés megoldása fontos. A köszönettel fogadott felolvasás után *Dutkay* Dezső indítványára elhatározták, hogy a jövő évi közgyűlés határidejét és tárgysorozatát a «Népnevelő» kath. tanügyi lapban közzéteszik, ugyanez nevezett indítványára a vitatétel megállapítására háromtagú bizottságot küldött ki a közgyűlés *Cséka* Sándor boconádi tanító indítványára az egi «Tanítók házára» gyűjtést indítottak. Elnöklő alesperes a kör tagjainak üdvözlése után a gyűlést bezárta. Közli: *Dutkay* Dezső.

Tanítógyűlés. A Tata-Kisbér-vidéki róm. kath. néptanító Egyesülete szept. 24-én Tatan tartotta rendes évi közgyűlését. A 9 órakor tartott szentmise után a róm. kath. iskolában *Kálik* I. Géza elnök nyitotta meg a közgyűlést. Szép megnyitó beszédjében megemlékezett az egyesület elhunyt elnökéről, *Esztergályos* Józsefről. Meltatta X. Pius pápa szentséges Atyánk áldozarságának 50 éves évfordulóját. A közgyűlés pedig *Mohl* Adóf esperes költői szép ünnepi beszéde után a pápai himnusz énekelte el. *Kálik* I. Géza elnök azután a kath. iskolák eredetéről és fejlődéséről történelvi vonatkozásokkal tartott remek beszédet s a tanítókat a vallásalközlőse életre és nevelésre buzdítva, a megjelentek üdvözlésével a gyűlést megnyitotta. *Tóth* László érdekes gyakorlati tanítást tartott néhány iskolásgyermekkel a természet utáni rajzolás köréből. *Szabó* Gyula bírálbizottsági előadó jelentése alapján a beérkezett 4 pályamunka közül az egyik 10 koronás arannyal, egy pedig nyilvános díszérettel jutalmaztatott meg. *Szeivarth* Gyula sikerült felolvasást tartott az iskola vallásalközlőse szelleméről. *Kálik* I. Géza elnök az országos kath. tanítók segélyalapjáról tartott szép beszédet, melynek pártolására kérte a tanítókat. Ennek kapcsán *Hegedűs* János beszámol az orsz. kath. tanítók segélyalap központi bizottságának ezen évben tartott közgyűlésére való kiküldetéséről s azon óhajának adott kifejezést, hogy minden kath. tanító és tanítónő tagja legyen a segélyalpnak. A közgyűlés pedig egyhangulag kimondta, hogy az egyesület pénztárából az orsz. kath. tanítók segélyalap pénztárába az árvaház javára évenként 10, azaz tíz koronát fog álmányozni. Végül a tisztújítás a következő eredménnyel ejtett meg: elnöknek: *Hegedűs* János őszyvi kántortanító, alelnöknek: *Kálik* I. Géza szomodí plébános, főjegyzőnek: *Orbán* József dadi kántortanító, jegyzőnek: *Herzán* Cezár bánhidai kántortanító pénztárnoknak: *Putaky* Ferenc nagygyimáni kántortanító, ellenőrnök: *Bátky* Lajos tatai tanító, könyvtárosnak: *Lugosy* Sándor választottak meg.

Tanítógyűlés. A «Sopronvidéki róm. kath. Néptanító egyesület» szept. hó 24-én tartotta ez évi közgyűlését Szabadbarádon. A közgyűlést mise előzte meg, mely alatt *Halmos* Alajos soproni tanítónak orgonakiséréte mellett régi magyar egyházi énekeket énekelt az egybegyűlt tanítóság. Majd a több mint száz pap és tanító átvonult az új elemi iskolába, ahol *Balogh* János felsőpulyai tanító gyakorlati tanítást mutatott be. Igazán meglepő és élvezetes volt a horvát gyermekeknek értelmes magyar felelését hallgatni. *Skerlán* Gyula és *Káth* József soproni tanítók méltatták a sikerült tanítást *Madarassy* Antal elnök megnyitotta az ülést, üdvözlőlvén *Kovács* Ignác kanonokot, mint püspöki biztost, *Paeséry* Károly dr. kir. tanfelügyelőt s az egybegyűlt tagokat, köztük a loesmáni tanítóegyesület tagjait is, akik vendégei voltak a közgyűlésnek. Majd *Halmos* Alajos tanító értekezés keretében az énektanításnál előforduló hibákról beszélt, buzdítván a tagokat, hogy a magyar érzést a magyar dal által is fejlesszék. Értekezését mindvégig lekötött figyelemmel hallgatták, végül megelégnének halájuk jelül a jeles felolvasót. A tárgysorozat következő pontja *Káth* József egyll. főegyző jelentése volt. Igen kimerítően ismertette az egyesület 2 éves működését, megemlékezvén az egyesület volt vezetőségéről, pártoló és tiszteletbeli tagjairól; méltatta a kiválóbb munkás tagokat s előterjesztette a választmány határozatait. A sopronkeresztúri kör azon indítványát, hogy a mindennapi tankötelezettség meghosszabbíthatóság s az

ismétlőiskola beszüntetése, hosszas eszmecsere után levette a közgyűlés a napirendről. *Engelits* József plébános a tanítóság figyelmét fölhívja a *Sopronban tartandó népszövetségi ülésre és a keresztény szociális előadásokra*. *Mersich* Marton plébános kéri a vezetőséget, hogy a tankötelees és másol szolgáló cseledeleányok iskolázására a hatóságot fölhívja. A tisztújítás eredménye a következő volt: elnök *Lehner* Mihály soproni el. isk. igazgató, alelnök *Madarassy* Antal esperes, főjegyző *Káth* József, aljegyző *Halmos* Alajos, pénztáros *Radó* Keresztély, ellenőr *Skerlán* Gyula, könyvtáros *Bauer* Nándor. A mindvégig érdekes és lelkes lefolyású közgyűlést közebb követte.

Tanítók gyűlése. A «Rozsnyó-egyházmezei róm. kath. Tanító Egyesület» XXVI-ik közgyűlését Füleken tartotta. *Marsó* Géza egyházi elnök gyengélkedése miatt helyettesül *Fábián* Kamill c. kanonok urat kérte fel. Egyh. elnök a művelődés szükségese és hasznos voltát fejtegeti. De a műveltség haladásával — úgymond — nem jár együtt az emberiség jóléte. Róma és a görög nemzet nagy műveltsége sem biztosította a népjólétet. Megelégedést, boldogulást egyedül a vallás adhat. Neveljük tehát a gyermekeket vallásosan. Egész tanításunkat vallásos szellem lengje át és mert «a szó indit, a példa vonz»: ne csak szóval tanítsunk, hanem jó példával is. *Tóth* Géza, világi elnök a népművelés eszközei között a «falusi népakadémiákról» szól. Az analfabéták kevesbítésére s az általános műveltség fejlesztésére ez s alkalmas eszköz. Sajnálattal fejezi ki egyh. elnökünk betegsége fölött, mire a közgyűlés elhatározza, hogy püspök öméltségát s *Marsó* Géza apát-kanonok urat, szeretve tisztelt vezérünket, atyánkat, táviratilag üdvözl. Világi elnök ezután felolvassa az egyh. elnök úr levelét, melyhez 130 korona volt esatolva és pedig 30 korona a pályamű jutalmazására, 50 korona az orsz. szász-bizottság ülésére küldendő képviselő költségeire, 50 kor. pedig az egyesület céljaira. A beérkezett két pályamű közül a bírálbizottság kitűnőnek s a díjra érdemesnek találta: «Adjátok meg Istennek, ami az Istené és a császárnak, ami a császáré» jellegű ellátott művet. A pályamű címe ez: «Fejtsétek ki népszerűen a keresztény szocializmus és a szocialdemokratizmus lényege és a kettő közötti különbség». Kidolgozója: *Havasi* Alajos. A pályanvertes mű felolvasatott. A kötelezett dolgozatok közül *Panlovszki* Palé és *Parák* Lázáré volt a legjobb. A tanítói nyugdíjtörvény revíziójára nézve elfogadja közgyűlés a jászó-tornai kör javaslatát. A tanítók felárú vasuti igazolványai érdekében s a fuvarésapidjakra vonatkozólag határozati javaslatot terjeszt egyesületünk az orsz. bizottság elé. Egyesületi főjegyző beszámol az egyesület évi működéséről. A pénztárosok s a könyvtáros szintén megteszik jelentéseiket. Két tanítóözvegy segélykérvénye tárgyalásánál *Makkay* György lelkes beszédének hatása alatt 20—20 korona segély szavaztatott meg részükre. *Tóth* Géza egészségi állapotára s küszöbön álló nyugalomba vonulására hivatkozva lemond az elnökségről. Megköszönve az egyesületnek eddigi bizalmát, ragaszkodó szeretetét, kéri a közgyűlést, hogy utódjáról gondoskodjék. A közgyűlés zajos, tüntető lelkesedéssel kéri, kényszeríti az érdeműs elnököt, hogy tisztségét legalább még egy évig megtartsa. *Litkey* Menyhért, egyesületi főjegyző.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulatnak az 1908—9. iskolaévre érvényes hivatalos tankönyvjegyzéke kívánatra ingyen és bérmentve haladéktalanul megküldetik. Tartalmazza az elemi és felsőbb nép- és polgári iskolák, tanítóképzők és egyéb oktatási intézetek használatára egyházhathóságilag és miniszterielig is engedélyezett tankönyveket és tanszereket.

Tanítók Évkönyve. A Szent-István-Társulat mindenkor a legnagyobb elismeréssel adózott a néptanítói kar tiszteletreméltó munkásságának. Támogatóit, munkatársait látta bennük a nemzeti és keresztény szellemű népnevelés munkájában. Ezt az elismerést és méltánylást azzal is kifejezésre akarja juttatni, hogy mindama tanítóknak és tanítónőknek, kik iskoláikban a Szent-István-Társulat tankönyveit használják, tiszteletpéldányul adja a Tanítók Évkönyvét. Az évkönyv ára mások részére I korona. Viszonzásul csak azt kívánjuk, hogy a tanítói kar az évkönyvben foglaltakat azzal a hagyományos lelkesedéssel tegye magáévá, mely a kath. magyar tanítónak legszebb erényei közé tartozik s hogy a Szent-István-Társulat törekvéseit és céljait úgy a jelenben, mint a jövőben is előmozdítsa, megvalósításukra közreműködjen.

A *Mihályfi Ákos dr.* egyetemi tanár szerkesztésében megjelenő *Katholikus Szemle* októberi száma így nyilatkozik az évkönyvről: «Ez a legügyesebb reklám-könyv, mely eddig a magyar katolikus könyvpiacra megjelent. De nemcsak reklám, hanem tartalmas vezérlő is a tanítók számára, amelyben a népnevelők az őket érdeklő legfontosabb kérdésekről országos hírű szakemberektől nyernék útmutatást. Prohászka, Giesswein, Komócsy István, Görcsöni, Ember Károly és Gerely cikkei megérdemlik, hogy nem tanítók is megvegyék és olvassák e esinosan kiállított, naptárral is ellátott könyvecskét, mely a Szent-István-Társulat sokoldalú irodalmi működéséről is minden eddig megjelent könyvjegyzékűnél színesebb képet nyújt».

Egy kipróbált, régi, jó iskolakönyvről. Ujabb időben minduntalan, szinte napról-napra jelennek meg új tankönyvek. A tanításmódban végbemenő gyökeres és sokféle változások természetesen maguk után vonják a tanítás eszközeinek megváltoztatását is. Sok kitűnő könyvre akadunk az újabb tankönyvirodalom terén, azonban az is tény, hogy a régi iskolakönyvek között is van akárhány, amelyik sikeresen megállja helyét az új könyvek garmadájaiban is s így sohasem veszti el értékét és használhatóságát. Másrészt pedig az új módszerek nem minden tanítói egyéniségnek felelnek meg; például az idősebb tanító-nemzedék aligha fogja általánosan elfogadni a fonetikus tanítást, sőt az ifjabbak közül is elég tekintélyes azok száma, akik mint tanítók sem hagyják el azokat a könyveket, amelyekből tanuló korukban sajátították el az ismeretek elemeit. Ilyen hagyományos kedveltségnek örvendenek az immár évtizedek óta közkedvelt **Bárány Ignác-fele iskolakönyvek** s ezek között is elsősorban az *ABC-és könyv*, mely ötvennyolcadik kiadásban forog sok ezer gyermek és számtalan tanító kezén. Jelenségét, használhatóságát nem bírják megsemmisíteni a rohamosan egymásra torló új rendszerű abc-és könyvek s elterjedtségét és használatban maradását az a körülmény is biztosítja, hogy ezidő szerint ez a *leghasznosabb magyar abc-és könyv*. A *Bárány-féle olvasókönyvek* pedagógiai jelenségeit tekintetében semmivel sem maradnak el az abc-és könyv mögött. E kipróbált, régi, jó iskolakönyveket a következőkben soroljuk fel: *Bárány Ignác. ABC-és könyv*. 58. kiadás 20 fillér. *Bárány-Zelliger. Magyar ABC-és könyv a tót tannyelvű kath. iskolák számára*. 11. kiadás. 30 fillér. *Bárány-Fuchs. ABC- und Lesebuch*. 29. kiadás, kötve 20 fillér. *Slabikar*. (Kassavidéki tót), kötve 20 fillér. *Bárány-Mihalovics. Početnuka* (Dalmát), kötve 24 fillér. *Bárány-Zelliger. Abecedár*. (Közönséges tót), kötve 20 fillér. *Bárány Ignác. Olvasókönyv az I. osztály számára*. 32. kiadás, kötve 20 fillér. *Olvasókönyv a II. osztály számára*. 38. kiadás, kötve 36 fillér. *Olvasókönyv a III. osztály számára*. 35. kiadás, kötve 48 fillér. *Olvasókönyv a IV. o. sz. 24. kiadás, kötve 60 fillér. Olvasókönyv az V—VI. o.*

számára. 15. kiadás, kötve 1 kor. 28 fillér. *Bárány-Zelliger. Magyar Olvasókönyv a tót tannyelvű kath. népiskolák II. osztálya számára*. 3. kiadás, kötve 90 fillér. *Bárány-Fuchs. Lesebuch für die I. Klasse*. 17. kiadás, kötve 20 fillér. *Lesebuch für die II. Klasse*. 19. kiadás, kötve 40 fillér. *Bárány-Dölle. Lesebuch für die III. Klasse*. 19. kiadás, kötve 48 fillér. *Lesebuch für die IV. Klasse*. 14. kiadás, kötve 80 fillér. *Bárány-Mihalovics. Citanka*. (Dalmát olvasókönyv az I. osztály részére.) Kötve 24 fillér. *Druga citanka*. (Dalmát olvasókönyv a II. oszt. r.) Kötve 40 fillér. *Bárány-Zelliger. Prva citanka*. (Közönséges tót.) Kötve 20 fillér. *Druga citanka*. (Közönséges tót.) Kötve 36 fillér. *Tretia citanka*. (Közönséges tót.) Kötve 72 fillér.

Gyakorlóiskolai kalauz tanító- és tanítónőjelöltek számára. Ily cím alatt *Bödnár Gáspár* a szatmári képző pedagógiai tanára egy igen praktikus könyvecskét adott ki. Ara 1 kor. 80 fillér. A könyvecske, mely kézirat helyett jelent meg, tartalmazza a tanítás elméletét és gyakorlatát. Tartalma: Tájékoztató. A tanító egyéniségéről és a módszerről. Adja a gyakorlóiskola működésének alaptervét, szól a gyakorlati képzés kezdetéről, az iskolai élet, gyermekek, illetőleg a tanítás tervszerű megfigyeléséről. (Hospitálás.) A gyakorlati tanításokra való előkészítés, előkészület. Szárnypróbálgatásokról. A tanításra való előkészülésről. A tanítás a nevelés szolgáltatásában áll. A kezdő tanítók legnagyobb nehézségei. A felelet. A gyermekek karban levő feleletéről. Az ismeretek kapcsolása. Az osztatlan, helyesebben egytanítós iskola. Az együttműködés elve. A gyakorlati tanításról részletesen. Végül egyéb foglalkozásokról a gyakorlati képzés kiegészítésére. Gazdasági gyakorlatokról. A kisegítő iskoláról. A szociális érzés neveléséről. A tanító szociális feladatáról az iskolában. A tanító szociális feladatáról a társadalomban. A könyv megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkereskedése útján Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

A kath. polgári leányiskolai tanterv es rendtartás irányító elvei. Különnyomat. A kath. tanítók országos bizottsága 1908. aug. 21-iki gyűlésén, a kath. tanügyi tanács megbízásából előadta *Keményfi K. Dániel* esztergomi polg. leányiskolai igazgató. Szerző nagy szolgálatot tett a kath. polgári iskolák ügyének azzal, hogy e különnyomat kiadásával a kath. polgári leányiskolai tanterv revízióját megkönnyíteni és teljesebbé tenni törekedett. A lenyomat az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács tagjainak is megküldetett, de megkapja azt minden érdeklődő, ki eziránt szerzőhöz fordul.

VEGYESEK.

Tanszereket és teljes iskolai berendezéseket jutányosan és előnyös fizetési feltételek mellett szállít s költségvetésekkel készséggel szolgál a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése r. t. Budapesten.

Tankönyvengedélyezés. A magyar beszéd- és nyelvgyakorlás **Olvasó- és Tankönyv**-t a nem magyar tanítási nyelvű iskolák számára, melyet *Ember K., Margitai J. és Mihalicska J.* szerkesztettek (Második évfolyam, III-ik osztály), a vallás- és közoktatásügyi miniszterium az 1907. évi XXVII. t.-c. 19. és 20. §§-ai alapján a nem magyar tanítási nyelvű iskolák számára 117.151. sz. alatt engedélyezte. A kiadó Szent-István-Társulat a közel napokban küldi szét a példányokat a megrendelőknél, kik már a jelen tanévben bevezették ezt az igen praktikus és régen várt tankönyvet.

Római zarándoklat. A lapunkban is hirdetett római zarándoklat dr. *Prohászka Ottokár* székesfehérvári püspök úr vezetése alatt f. hó 6-án indult útnak az örök városba, hogy a magyar katolikusok hódolatát kifejezze X. Pius pápa őszentsége előtt. A zarándoklat

ban részt vesz több kath. tanfőúr is, így dr. Zelliger Vilmos pápai káplán, az orsz. kath. Tanügyi Tanács elnökségének tagja, továbbá Györffy János székessöv. igazgató tanácsstag, Fridreich István tanár, ismert író, Wohlmuth Ernő a Tanítók könyvtárának a szerkesztője, a Szent-István-Társulat tisztviselője, Ambrózy Margit okl. polgári iskolai tanítónő és többen a vidéki kartársak közül.

Az Országos Kath. Magyar Iskolaegyesület orvendetesen halad célja felé. Ujabbán Balázs Lajos rozsnói püspök úr rendelte el, hogy az egyházmegye területén az iskolaegyesület plébániai csoportjai megalkottassanak. A tüzbiztosításokat közvetítő iroda is tevékeny munkát fejt ki, hogy a kath. iskolaügy fejlesztéséhez szükséges összeget összehozza: azonban ebben a törekvésében sok nehézségekkel kell megküzdenie. Előre látható volt, hogy a *Gazdák Biztosító Szövetkezete* ellen erős agitációt fognak kifejteni a többi biztosító intézetek, de hát a *jobb ügynek* előbb-utóbb győznie kell. A *Gazdák Biztosító Szövetkezete* ezidőszereint a szombathely-egyházmegyei egyházi és iskolai javak biztosítását bonyolítja le. Nagy és nehéz feladat ez is, de kellő körültekintéssel és ügyszeretettel ezt is megoldja az iroda.

Adomány az Iskolaegyesületnek. A szent Orsolyarendi apácák soproni háza 50 koronával az Iskolaegyesület alapítótagjai sorába lépett. A nemes tett önmagát dícséri.

Iskolaszenteles. «Miasszonyunk»-ról nevezett iskolának gyönyörű zárdáját Kunfelegyházán e hó 11-én fogja a gyöngélkedő gróf Csáky Károly váci püspök helyett dr. Baksay Károly prelátus-kanonok ünnepélyesen felszentelni. A zárdá egyike az Alföld legszebb intézeteinek; Schusster Konstantin alapítványának segítségével épült a nőnevelés céljából. Az intézet áll négy elemi és négy polgári iskolából és tanítónőképzőből internátussal egybekapcsolva. A nőnevelés szolgálatában előreláthatólag nagy szolgálatokat fog tenni ez intézet is.

A nagyváradi tanítóképző felszentelése. A nagyváradi kir. róm. kath. tanítóképző felszentelése a napokban ment végbe. Tíz óra tájban gyülekeztek az intézetben a felszentelésen résztvevők. Jelen voltak: Lányi József dr. timi. püspök, egyházi főtanfelügyelő, Szirmai Árpád kir. tanfelügyelő, Bundala Mihály dr. kanonok, Heilinger József igazgató vezetése alatt az egész tanári kar és a növendékek, több udvari pap és az építők. Fetser Antal felszentelt püspök tizenegy órákor növendék papokból álló nagy asszisztenciával kezdte meg a felszentelési aktust. Az összes termeket megáldotta, majd a kereszt feltűzése után halásan emlékezett meg az intézet korábbi jöteviről, a volt nagyváradi püspökről: Schlauchról, Szirmai Aranyról. Azután Lányi dr. és Szirmai egyházi, illetve kir. tanfelügyelőék szép szavak kíséretében átadták az intézetet Heilinger József igazgatónak és a tanári karnak. Az igazgató ekkor adatokban gazdag beszéddel ismertette a nagyváradi tanítóképző történetét, amely után Horváth István tanár olvasta fel a tanítóképző rendtartását és fegyelmi szabályait. Ezen szentelést követő ünnepélyt a Hymnusz nyitotta meg és a pápai Hymnusz zárta be, melyet az intézet vegyes kara énekelt. *Nevorák* István, zenetanár vezetése alatt.

Igazgatótanítói kinevezés. *Prohászka Ottokár* székesfehérvári püspök úr Oméltósága a következő kinevezési okmányt intézte Papp János kántortanítóhoz: «Kinevezem Ont a lovasberényi róm. kath. iskola h. igazgatójává s felhatalmazom, hogy az igazgató-tanítói címet viselhesse s mindama teendőket, melyek az iskola belső ügyeinek, a tanítók működésének a kath. egyház szellemében való vezetése s a tanítás és nevelés minél nagyobb sikere érdekében szükségesek s mindazt, ami az iskola belügyeinek rendes kezelése, a tanítás és nevelésnek hathatós előbbre vitele követel, lelkiismeretes buzgalommal karolja fel és vigye keresztül. Székesfehérvár, 1908. szept. 12. Ottokár püspök.» A főpásztori kinevezés kiváló tanítói érdemeket jutalmaz.

Tanítók lelkigyakorlata. Mint tudósítónk jelenti, most folytak le Ungváron a munkácsi egyházmegye róm.

katholikus görög szertartású kántortanítóinak öt napos szentgyakorlatai. Nyolevan kántortanító vett részt azou. Dr. *Firczak* Gyula munkácsi püspök maga nyitotta meg a lelkigyakorlatokat magas szárnyalású beszéddel. A meditációkat P. *Fiedler* Lipót S. J. végezte, kinek hatásos szavai nagy lelkiépülésre voltak a hallgatóknak, kik a lelkigyakorlatok végeztével ünnepélyesen járultak a szent-ségekhez. A résztvevők a lelkigyakorlatok emlékére 300 koronás alapítványt tettek, hogy annak kamataiból a tanítóképző legjobb magaviseletű növendéke jutalmazassék.

Jotékonyecélú alapítvány. *Perényi* János szatmári kath. képezdei igazgató tanári működésének harmincadik évfordulója alkalmából az egyházmegyei hatósággnál 1000 korona alapítványt tett le, hogy annak kamatai egy szegénysorsú képezdei növendék segélyezésére fordítottassanak.

Szerkesztői üzenetek.

L. G. Úgy látszik, hogy a cikkirő úr esete kivételes kedvezmény volt, vagy az is lehetséges, hogy az egyes üzletvezetőségek más és másképen járnak el. Az Országos Kath. Tanügyi Tanács feladata, hogy ebben az ügyben az egységes kedvező eljárást kivívja. — L. M. Köszönet az értesítésért. — N. J. Minden ilyen vitás ügyben a díjvel dönt. A tanító jövedelme meg nem esonkítható. Bővebben levélben felelünk.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

Kérelem! Zavarok és késedelmek elkerülése végett minden hirdetésre vonatkozó levelet a kiadóhivatal címére — nem szerkesztőség — kérünk küldeni.

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Tordomeszticz (Nyitra m.) községben a tanítói állomásra ezennel pályázat hirdettetik: javadalmazása több címen 600 korona a község pénztárából, mely pontosan fizettetik, 200 kor. államsegély 70,379/1907. szám alatt már kiutalványozva, az 1000 koronához még szükséges 300 kor. iránt a kérvények már régen tudva úgy, hogy annak kiutalványozása rövid időn belül várható. A kérvények *Markovics Ferenc*z preszici plébánoshoz f. hó 17-ig. betérjesztendők. Az állomás azonnal elfoglalandó. 516 1—1

Az apátujfalui róm. kath. iskolaszék egy ideiglenes segédtanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése 100 kor. államsegélyből ismétlő oktatásért 18 kor. Lakása, míg az új iskola felépül egy szoba konyha. Megválasztatása annakidején nincs kizárva. Pályázhat, nőtlen okleveles vagy képző intézetet végzet egyén. Folyamodványok *Drozl Pál* pléb. iskolaszéki elnökhöz Lukanényére (Hont megye) küldendők. Az állás október hóban elfoglalandó. 515 1—1

Barskifaludi róm. kath. tanítói állásra október 18. pályázat hirdettetik. Különbféle címen törvénytábla fizetés, lakás. Tannyelv magyar, tót nyelv bírása előnyös. *Elnök*, Barstaszár. 519 1—1

A nagymagyari kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma 1600—2000 korona közt váltakozik. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények október 17 ig *Leszkay Sándor* esperes-tanfelügyelőhöz Nagymagyarra (Pozsony m.) küldendők. 523 1—1

Pozsonyivánkai róm. kath. magyar tót nyelvű iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Ja-

vadalma: államsegéllyel 1000 kor., egyszobás, butorozott lakás és fűtés. Határidő *október 20. Martini M.* iskolaszéki elnök. 522 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Vámos (Zólyom m.) fiókhitközség róm. kath. iskolaszéke kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: f. é. október 1-től egészen új két szobából és mellékhelyiségekből álló lakás, a templom körüli kert és rét élvezete; a hitközség pénztárából 23384 kor., a Breznóbánya sz. kir. város pénztárából 4188 kor., a besztercebányai székeskáptalantól 4128 kor., a magy. kir. bányakincstár társ-pénztárából 5456 kor., tandíjból a mindennapi és ismétlő tankötelesek után 140 kor., 15 pozsonyi mérő rozs 90 kor., 15 pozsonyi mérő zab 48 kor., fajárandóság 350 kor., 15 bécsi mázsa széna 72 kor., 1/2 urbéri telek utáni legelőtelmény 40 kor., stólaris jövedelem öt évi átlag szerint 3320 kor., összesen legkevesebb 1200 kor. Rendes teendőin kívül a kántortanító köteles hetenkint egyszer Jarabó fiókhitközségbe kimenni és a tanköteleseket oktatni. Tannyelv magyar, de a felnőtt hívekre való tekintetből a pályázó köteles a tót nyelvet is beszélni. Keresztlevél, házassági, esetleg a szabad állapotot igazoló lelkesi bizonyítvány, tanképesítő oklevél, működési és erkölcsi bizonyítvány mindazon helyekről, ahol pályázó volt, eredetben vagy hiteles másolatban csatolandó a kérvényhez, mely *október 18-ig* alulírott Breznóbányára küldendő. Választás a templomi próba után október 25-én d. e. 11 órákor. *Martonák Mihály* ker. tanfelügyelő, plébános és iskolaszéki elnök. 508 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A **gelsei** róm. kath. iskolánál szervezett tanítónői állásra pályázatot hirdetnek. Fizetése: 1000 kor. Lakás és kerttel. Pályázati határidő: *október 17. Solyom Géza* plébános, iskolaszéki elnök. 509 1—1

A **székelyszentkirályi** (Udvarhely m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdettek. Jövedelme: 100 kat. ősz, 100 kat. tavasz szalmás kepe, 40 terü kemény tűzifa, 100 kor. ospora, szentmise-alapítványok kamataiból 20 kor. és a rendes stóla, 2 hold szántó és kaszáló, kerttel, a közbirtokosságtól 800 koronának kamata, államsegély 428 korona és megfelelő korpótlék. Tisztességes lakás gazdasági épületekkel és egy kis kerttel. Kötelessége: a rábizandó mindennapi és ismétlő iskolások tanítása, a faiskola kezelése és mindennemű kántori teendők végzése. Pályázati határidő *okt. 18.* mely napon d. u. 3 órákor megtartandó próbára a pályázók személyesen megjelenni tartoznak. A megválasztandó kántor 240—300 kor. mellékjövedelemre is számíthat. *Tamás István* plébános, iskolaszéki elnök. 513 1—1

A **székelyszentkirályi** (Udvarhely m.) róm. kath. elemi iskolánál üresedésben levő II. tanítói állásra pályázatot hirdettek. Jövedelme: tandíjból 280 kor. a község pénztárából 120 kor. államsegélyből 600 kor. és megfelelő korpótlék. Kötelessége: a rábizandó mindennapi és ismétlő iskolások tanítása és szükség esetén a kántor helyettesítése. Pályázati határidő *okt. 17. Tamás István* plébános, iskolaszéki elnök. 514 1—1

A **gyergyóalfalui** róm. kath. iskolaszék egy tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése 1000 kor., kétszobás lakás és 20 kor. kerttel. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni. Kik ezen állást elnyerni óhajtják, kellően felszerelt pályázati kérvényüket *október 18-ig* alulírott iskolaszékhez nyújtsák be. Ki társadalmi tevékenységét igazolja, előnyben részesül. *Róm. kath. iskolaszék.* 517 1—1

Győri püspöki megye.

A **mosonszentmiklósi** róm. kath. iskolánál újonnan szervezett IV. osztálytanítói állásra pályázatot hirdettek. Jövedelme: a község pénztárából 100 korona, államsegély 900 korona, egy butorozott szoba fűtéssel és takarítással. Kötelessége a reábizott osztályt vezetni

és a kántorságban segédkezni, illetve a kántort helyettesíteni, amiért külön díjazásban részesül. Pályázati határidő *október 25.* Fölszerelt kérvények az iskolaszéknek küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.* 529 1—1

A **vitnyedi** (Sopron m.) róm. kath. hitközség a négy tantermű iskolájához egyik osztálytanítói állomásra *október hó 15-iki* határidővel pályázatot hirdet. Díjazása: hitközségtől és államsegélyből 1000 kor. Kerttalan 10 kor.; lakásul egy szoba. Megválasztott a kántorságban is segédkezik. Kötelessége díjvel szerint. Kérvények nagys. *Németh János* prépost-plébános úrhoz Kapuvár küldendők. Állás okt. 20-án elfoglalandó. 531 1—1

Munkácsi egyházmegye.

A **nátafalvi** (Zemplén m.) róm. kath. iskolánál szervezett II. tanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalma 1000 kor. készpénz és lakás. Orgonálásban jártasak előnyben részesülnek. Kérvények *október 24-ig* az örmezői plébániára küldendők. *Iskolaszék. Tellyes-nický László,* plébános. 526 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A **gerendási** újonnan szervezett róm. kath. elemi népiskolához egy kántortanítói állásra pályázatot hirdetnek. Javadalma a nagyváradai lat. sz. egyházmegyei főpénztárból 250 kor., államsegély 850 kor., továbbá természetbeni lakás és kert, ideiglenesen a majd lelkészlakásul is szolgáló épületben és telken. Kötelessége a mindennapi és ismétlő iskola vezetése és a kántori teendők végzése. Pályázati határidő *október 17.* A megválasztott kántortanító tartozik állását azonnal elfoglalni. Az iskolaszékre címzett kérvények Békéscsaba-ra főt. *Nemeskey Andor* szentszéki tlnök, plébános úrhoz küldendők. 491 2—2

Füzesgyarmaton (Békés m.) róm. kath. jellegű, uradalmi vegyes osztatlan elemi iskolához okleveles kántortanító kerestetik. Fizetése az első évben 800 korona, két szobás lakás mellékhelyiségekkel, tágas kert és udvar használattal, a második évtől 1000 korona. Kántori teendőket végezni köteles, stóla 20 korona körülbelül. Előadások után és szünidőkben az uradalmi irodában végzendő irodai munkáért kap külön: 14 mmáza buzát, 6 mmáza árpát, 16 méter tűzifát, 1200 $\square$ liter tengerinek való földet megszántva és naponta 4 liter tejet. Zenében való jártasság és kellemes hang kívánatos. Okmányokkal felszerelt kérvények *október 15-ig* Szeghalomra *Szabó Sándor* lelkészhez küldendők; kinél személyes megjelenés szükséges. Állás elfoglalandó október 22-iken. 505 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Vágsütőtörök (Trencsén m.) katolikus népiskolájához 36 tanköteles mellé tanerő-kerestetik. Fizetés állam segéllyel 1000 kor. egy szoba és konyha, tannyelv magyar-tót. Folyamodványok *október 18-ig* plébániához *Bosác-za* küldendők. 506 1—1

A **zsolnai** róm. kath. plébániához tartozó Órlak fiókhitközségben tanító vagy tanítónői állásra *október hó 25.* pályázatot hirdettek. Fizetése község és állam pénztárból, lakása iskolaházban, konyhakert, öt ölla közös fűtésre. Tanítási nyelv magyar-tót. Kérvények Zsolnára iskolaszéki elnökhöz küldendők. 512 1—1

Pannonhalmi főapátság.

Tenyőn (Győr m.) osztálytanítói állás üresedésben. Fizetése: alapítvány kamataiból 164 kor., kántortanítótól 240 kor., hitközségtől 6 kor., államsegélyből 390 kor. Lakása butorozott szoba, 30 korona lakás- és korpótlék, 1000 koronáig folyamodva. Kántoriakban segédkezik. Az iskolaszékre címzett kérvények főt. *Beck Julián* plébános, iskolaszéki elnök úr címére *október 15-ig* küldendők.

Rozsnyói püspöki megye.

Karancsberény (Nógrád m.) főkegyházm. kántortanítói állomására *október 17-ére* pályázatot hirdeték. Jövedelme: tandíj, készpénz, föld és terményekben az 1893. évi összeírás szerint 1039 kor. *Káposztássy Imre* plébános, Karancseszki. 521 1-1

Székesfehérvári egyházmegye.

A szazhalombattai róm. kath. iskolaszék egy kántortanítói és egy nő tanítói állásra *október 20-ig* pályázatot hirdet. A kántortanító kötelessége a mindennapi és ismételő oktatáson kívül vasár- és ünnepnapokon és egyéb alkalomhoz is a hívek magánajátosságát (templomnincs) vezetni, temetéseknél segédkezni. Fizetése: törvényszabta lakás, 20 kor. kertváltás, 1000 korona alapfizetés. A tanítónő kötelessége oktatáson kívül kézimunka tanítása. Fizetése: törvényszabta lakás, 20 kor. kertváltás, 1000 korona alapfizetés. Tannyelv magyar. Választás okt. 20. Házaspár előnyben részesül. Vasut és hajóállomás helyben. Kérvények róm. kath. plébániához (Érd Fejér m.) küldendők. Személyes megjelenés kívánatos. 510 1-1

Szombathelyi egyházmegye.

Salfai róm. kath. iskolaszék ujonnan rendszeresített osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése: új lakás kerttel, havi előleges részletekben 1000 korona, melyből 900 államsegély. Kötelessége egyik tanteremben tanítani, kántoriakban díjtalanul segédkezni, ismétlősöket felváltva oktálni. Választás *október 17. Magyar László* plébános, Acsád (Vas m.) 520 1-1

Jáki (Vas megye) róm. kath. püspökségénél a negyedik tanítói állás rendszeresítettén, erre ezennel pályázatot hirdetnek. Javadalma: 1000 kor., ebből 900 korona államsegély, egy szoba, melynek fűtése és takarítása a 20 kor. kertpótlék helyett teljesítették. Kötelessége I-II. osztályt és ismétlősöket tanítani, a kántoriakban felszólításra háromkor segédkezni. Csak férfi és nőtlen tanítók pályázhatnak. Határidő *október 25.* Az állás november 1-én el kell foglalni. 528 1-1

Váci egyházmegye.

A dunakeszi róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet egy ujonnan szervezett férfitanítói állásra. Javadalma 1000 korona, bútorozott lakás és egy öl tűzifa. A kellően felszerelt kérvények *okt. 20-ig* főt. *Richter Béla* plébános, iskolaszéki elnök úrhoz küldendők. A megválasztott tartozik állását azonnal elfoglalni. 524 1-1

Versegi (Pest m.) róm. kath. iskolához sürgősen beteghelyettes segédtanítót keresünk egy-két óra felsőbb osztályosokhoz, 66 kor. 66 fillér szoba javadalmazással. *Gáspár* kántortanító. 530 1-1

Veszprémi egyházmegye.

A gadányi (Somogy m.) róm. kath. iskolához osztálytanító kerestetik. Javadalma: egy bútorozott szoba takarítással. A másik szoba és kert illetménye fejében a hitközségtől 50 kor. Készpénzben: a hitközségtől 700 kor., államsegély 260 kor. Az állás azonnal elfoglalandó. Folyamodványokat *október 10-ig* kérem. Plébánya, Mésztegnye (Somogy m.) 518 1-1

Képezde III. évfolyamát végzett, zenében jártas róm. kath. ifju, templomos helyekre osztálytanítónak ajánlkozik. Megkeresések: Somogy-Csombárd u. p. Hetes *K. R.* kéretnek. 507 1-1

Sürgősen keresek szerény igényű nevelőnőt, vagy gyermekkertésznőt három gyermekem mellé, ki elemire tanít. Német és zongora tudók előnyben. *Kostyál Miklós*né, Nyitra. 511 1-1

30 éves róm. kath. okleveles nős kántortanító sürgősen kántortanító, vagy tanítói állást keres. Önállóan kántorizál, szövetkezeti, szőlészeti és gyümölcsészeti tanfolyamokat végzett. Cim a kiadóhivatásban. 504 1-1

Beke. Karácsonyi pásztorjáték. Irta és zenéjét szerzette *Szabó János* főtanító Udvard (Komárom megye). 12 férfi, 5 nő szereplő. Iskolások, ifjúsági egyletek számára. Előadási jog 10 példány: portómentesen küldve 2 korona. Legelőszérűbb postautalványon rendelni. Kapható a szerzőnél. 525 1-3

ELFOGYÓFÉLBE

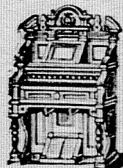
van az oly nagy keresletnek örvendő b. e. **Csima István** ököntör által összeállított, az egész országban ismeretes 253 válogatott szép orgonakíséretű gyászmise-énekár. Míg az új kiadás megjelenik, az eredeti 8 korona ár helyett **5 koronáért** kapható a szerző özvegyénél Kiskülfőlegyházán. Az új kiadás ára ismét 8 kor. lesz. 446 4-4

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 11 B (Tisztviselettelep.)

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona méretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák. **Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomáig.** Tanerőknek s lelkészeknek különös szakszolgálatot nyújtunk. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve. 796

Eredeti «ZIMMERMANN»-féle zenekari, solo- és mester-

HEGEDŰK ÉS GORDONKÁK.

1. számú árjegyzék ingyen.

Magyarország és Ausztria számára egyedüli képviselő

HÖRL NÁNDOR

Pozsony, Ventur-utca 24. sz.

Ezen vonóshangszereket kizárólag a ZIMMERMANN-féle műteremből szállított megrendelőimnek, ezek tehát nem tévesztendők össze a cseh tömeghangszerekkel, vagy egyéb kevesebb értékes gyártmányokkal. **Lelkészeknek és tanítóknak solo-hegedűket 100 K-án felül részletfizetésre is szállítok.**

A legelsőrangú, legújabb légszivó-szerkezetű házi, iskolai és templomi

HARMONIUMOK

legjobbnek elismert beszerzési forrása az országban.

3. számú árjegyzék ingyen.

